

ЛЕКЦІЯ 3

Науковці класифікують інновації в освіті, ґрунтуючись на конкретних критеріях інновацій (табл.1).

Таблиця 1

Класифікації інновацій в освіті (за В. М. Вакуленко, 2010)

Критерій	Інновації
На підставі технологічного підходу	<ul style="list-style-type: none"> - продуктивні (отримання принципово нових продуктів); - процесуальні (нові технології)
За рівнем інноваційної зміни	<p style="text-align: center;">8 рангів (порядків):</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>інновації нульового порядку</i>, які передбачають практичну регенерацію первинних властивостей системи (відтворення традиційної освітньої системи або її елементу); - <i>інновації першого порядку</i>, що характеризуються кількісними змінами в системі при незмінній її якості; - <i>інновації другого порядку</i>, які є перегруповуванням елементів системи й організаційними змінами (наприклад, нова комбінація відомих педагогічних засобів, зміна послідовності, правил їх використання тощо); - <i>інновації третього порядку</i>, що характеризуються адаптаційними змінами освітньої системи в нових умовах без виходу за межі старої моделі освіти; інновації четвертого порядку, які містять новий варіант рішення (це найчастіше прості якісні зміни в окремих компонентах освітньої системи, що забезпечують деяке розширення її функціональних можливостей); - <i>інновації п'ятого порядку</i>, які ініціюють створення освітніх систем "нового покоління" (зміна всіх або більшості первинних властивостей системи); - <i>інновації шостого порядку</i>, у результаті яких створюються освітні системи нового вигляду з якісною зміною функціональних властивостей системи при збереженні системоутворюючого функціонального принципу; - <i>інновації сьомого порядку</i>, які є вищою, корінною зміною освітніх систем, що змінює основний функціональний принцип системи
За соціально-освітньою цінністю інновації	<ul style="list-style-type: none"> - за ступенем зміни; - обсягом перетворень; - ступінню відтворення
За способом здійснення інновації	<ul style="list-style-type: none"> - зміни, які здійснюються всередині традиційної освітньої системи із залученням нових освітніх елементів; - зміни в традиційній освітній системі, що здійснюються шляхом дифузії (адаптації) і культурного перенесення (трансферту) цілісних зразків західної і вітчизняної педагогіки

Як противага, виступають традиційні підходи, які визначені нормативно-правовими документами, методичними інструкціями і роз'ясненнями. Вивченню особливостей фізкультурно-оздоровчої роботи, її традиційним та інноваційним підходам в організації були присвячені дослідження багатьох вчених. Традиційні підходи в організації фізкультурно-оздоровчої роботи для дітей шкільного віку класифікували Смоліус Г. Г., Шитікова Г. Ф., Давиденко Є. В., Круцевич Т. Ю. Класифікуючи форми занять з фізичного виховання, основним напрямом реформування навчально-виховного процесу з фізичного виховання Москаленко Н. В. вважає за доцільне втілення всіх форм фізкультурно-оздоровчої роботи з використанням сучасних педагогічних технологій. З одного боку, мають використовуватися традиційні форми фізичного виховання (рис.), з іншого – задля підвищення ефективності фізкультурно-оздоровчої роботи слід традиційні форми наповнювати інноваційними методами і засобами навчання.

Москаленко Н. В. (2007) сформовані і систематизовані теоретико-методичні засади інноваційних технологій в системі фізичного виховання

молодших школярів. Зокрема, Н. В. Москаленко визначила поняття інновацій та інноваційної діяльності загальноосвітніх навчальних закладів, систематизувала інноваційні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми молодшого шкільного віку. Запропоновані типи інноваційних освітніх технологій сприяють якісній зміні фізичного виховання, а саме формуванню концепції особистісної фізичної культури (В. І. Лях, Ю. А. Копилов), спортивно орієнтованого фізичного виховання (Д. В. Фонарьов), розробці концепції конгруентного фізичного виховання (Jill Carter), вдосконаленню системи організації та управління фізичним вихованням (Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю) тощо.

Визначаючи основними завданнями фізкультурно-оздоровчої роботи залучення підростаючого покоління до активних занять фізичним вихованням і спортом та максимально повне і ефективно використання гуманістичного, соціально-культурного потенціалу фізкультурно-спортивної діяльності, Кудрявцева Н. В. зазначає, що фізкультурно-спортивна діяльність, мистецтво та інші види духовно-творчої діяльності, які здатні органічно доповнити один одного в системі соціально-педагогічного впливу на людину, виявляються відірваними, ізольованими один від одного. Саме тому, використання інноваційних підходів у фізкультурно-оздоровчій роботі сприятиме підвищенню її ефективності та забезпечуватиметися за рахунок впровадження:

- 1) проектів і програм докорінної перебудови всієї системи фізкультурно-спортивної роботи з дітьми та молоддю відповідно до принципів гуманістичної педагогіки і психології;

- 2) переорієнтації «цільових установок фізичного виховання на максимально можливе задоволення інтересів кожного, хто займається, на максимально повний облік його індивідуальних морфофункціональних і психологічних особливостей» і т. д. Це передбачає свободу вибору режимів інтенсивності занять і планування їх результативності, можливістю безперешкодної зміни виду фізичної активності відповідно до бажання тих, хто займається.

Моченов В. П. [6] у своїх дослідженнях визначає 6 груп інновацій (табл. 2).

Таблиця 2

Основні групи інновацій у фізкультурно-оздоровчій роботі

№ групи	Інновації	Форми впровадження
1	Оздоровчі системи, що мають коріння в давньосхідній культурній традиції	Східні оздоровчі системи: хатха-йога, цигун, тайцзицюань та ін.; східні бойові мистецтва: ушу, карате, тхеквондо, айкідо, кеукушинкай і т. д.
2	Авторські оздоровчі системи	Вчення Порфирія Іванова, клуб «Космос» Колтунова, методика Стрельникової, методика Шаталової, методика Котлярова, методика Кряжева та ін. Комплексні системи оздоровлення, системи загартовування, харчування, дихання.
3	Сучасні технології, які будуються на основі наукових досягнень	Шейпінг, відеотренінг і т. д.
4	Нові форми рухової активності та нові види спорту	Аеробіка, шейпінг, брейк-данс, акробатичний рок-н-рол, фрістайл, віндсерфінг, скейтборд, армреслінг, дартс і т. д.
5	Національні види спорту і народні ігри	Бойовий гопак, спас, хортинг, ковчівки, квадрат тощо.
6	Нові форми фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи, які істотно трансформують зміст фізичної культури	Рух «СпАрт», рух «Екоспорт», які об'єднують рухову активність з формуванням світоглядних орієнтацій та морально-етичних норм.

В якості інноваційного підходу в організації фізкультурно-оздоровчої роботи Хромін В. Г. розглядає інтеграцію основної та додаткової освіти учнів на базі загальноосвітньої школи. Це фактор, що визначає підвищення рівня ефективності фізкультурної освіти школярів, що дозволяє поліпшити показники здоров'я школярів і в цілому стимулювати ресурсне забезпечення їх фізкультурної освіти. Під інтеграцією основної і

додаткової фізкультурної освіти учнів загальноосвітньої школи автор розуміє об'єднання наявних ресурсів основної (загальної) і додаткової фізкультурної освіти школярів з метою підвищення ефективності загальної фізкультурної освіти учнів. Безпосередньою метою є створення єдиної системи фізкультурної освіти учнів, що дозволить отримати цілісний ефект у фізкультурній освіті учнів.

Зміст інтегрованої фізкультурної освіти складають 4 основні частини: фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня – фізкультурні хвилинки під час уроків, фізичні вправи і рухливі ігри на подовжених перервах, «Година здоров'я», щоденні спортивні заняття в групах продовженого дня («спортивний час»). Урок фізичної культури розглядається як основна форма фізкультурної освіти учнів – базовий компонент (традиційні розділи), варіативний компонент – розділи з програм додаткової освіти. Позакласними формами занять фізичною культурою і спортом є заняття в спортивних секціях, в групах лікувальної фізичної культури, коригуючої гімнастики, загальношкільні фізкультурно-масові і спортивні заходи – дні здоров'я (щомісячно), внутрішньошкільні змагання, туристичні зльоти, походи, допрофесійна підготовка як невід'ємна частина всього на вчально-виховного процесу інтегрованої фізкультурної освіти учнів.

Таким чином, аналіз існуючих інновацій організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти дозволив визначити підходи до її класифікації (рис. 2).

